

عنوان مقاله:

ماخذیابی و تحلیل تصرفات مولانا و شمس در ادبیات عاشقانه عصر اموی

محل انتشار:

فصلنامه ادبیات عرفانی، دوره 9، شماره 17 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسنده:

محمدامیر جلالی - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

در پژوهش حاضر، به بررسی نحوه بازتاب ادبیات عاشقانه عرب عصر اموی در آثار مولانا (مثنوی، مکتوبات، فیه ما فیه، مجالس سبعة، غزلیات شمس) و مقالات شمس تبریزی، ماخذیابی داستان ها و ابیات، و بررسی برخی از تصرفات هنری مولانا و شمس در اشعار و روایات اصلی پرداخته می شود. پرسش های این پژوهش این است که در آثار مولانا و شمس، چه نمودهایی (اعم از داستان و سروده) از ادبیات عاشقانه عصر اموی وجود دارد و این نموده ها در این متون چه تغییراتی یافته اند. همچنین آیا این تغییرات، ناشی از تصرفات شخص مولانا و شمس اند یا برخاسته از منابعی هستند که از آن ها بهره جسته اند چنانکه خواهیم دید، آثار شمس و مولانا دربردارنده ابیات شاعرانی از عصر اموی و نیز داستان هایی درباره زندگی آن هاست. تصرفات مولانا از گونه تغییراتی در شخصیت ها، قهرمان، زمان تاریخی داستان، نام سراینده و متن اشعار است. برخی از این تصرفات، ناشی از خلاقیت های فردی مولاناست و منشا برخی نیز منابع پیش از مولاناست. تصرفات مولانا در متن اشعار نیز برخی آگاهانه و در برخی موارد ناآگاهانه و ناشی از نقل از حافظه است. در پژوهش حاضر، برخی از ابیات قیس بن ملوح عامری، عمر بن ابی ربیع، عروه بن حزام، احوص انصاری، ابن میاده، معاویه بن ابی سفیان (از دوره اموی)، حلاج، متنبی، ابوفراس حمدانی و انوری (از سده های بعد) در آثار مولانا و شمس ماخذیابی شده و پیشینه برخی از روایات، در متونی نظیر الاغانی، دیوان مجنون به روایت ابی بکر والبی، مصیبت نامه عطار، هزار حکایت صوفیان، فتوحات ابن عربی، رساله عینیه غزالی، تمهیدات و نامه های عین القضاة نشان داده شده است.

کلمات کلیدی:

مولانا، شمس، تصرفات شکلی و محتوایی، ادبیات عصر اموی، لیلی و مجنون

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/867003>

